

Návrh zákona o odpadech neodpovídá požadavkům na oběhové hospodářství

„Před 20 lety bych za tento návrh uděloval odměny z fondu ministra životního prostředí, ale dnes je to zoufale málo,“ hodnotí ředitel České asociace oběhového hospodářství, Miloš Kužvart, návrh zákona o odpadech, který v říjnu společně s dalšími třemi odpadovými zákony prošel Legislativní radou vlády a nyní se jím zabývá vláda.

Je či není v kontextu návrhu nového zákona o odpadech v kurzu oběhové hospodářství?

Minimálně, pokud vůbec. Zákon je po letech vnitřních a mezirezortních připomínkových řízení ve stavu, který odpovídá požadavkům na odpadové hospodářství. Neodpovídá ovšem požadavkům na oběhové hospodářství.

Velmi nešťastné je, že Ministerstvo životního prostředí přípravu odpadové legislativy podcenilo. Při tomto procesu je nutné komunikovat, vyjednávat a zatahovat do přípravy dotčené subjekty, a ne něco „kabinetně upéct“. Když se před rokem rozhodlo, že rok 2024 se posune na rok 2030 z důvodu nepřipravenosti obcí a měst, na mnoha

místech to vyvolalo velké rozčilení. Důkazem je, že 8 ze 14 krajů se chtělo vrátit k roku 2024. Od těch, kteří posun iniciovali, nám to dává signály, že je zde velký problém. V České republice potřebujeme doplnit infrastrukturu, mohly se investovat soukromé i zahraniční peníze, ale oficiální místa takový krok odmítla a to je obrovská škoda. Neberou v potaz nebo nechápu možnosti, které jim rozdané karty dávají.

Zákony se patrně stihne do konce roku předložit Sněmovně a lze odhadnout, že se bude žádat o prodloužení lhůty pro čtení. Teď je ale především důležité, jak to, co je „oběhové“, dostat do legislativy ve formě pozměňovacích návrhů.

Jaké kroky, které by mohly podnitit přechod z lineárního na oběhové hospodářství, návrh opomenul?

Nejsou v něm zmíněny žádné ekonomické stimuly, které by například učinily hierarchii nakládání s odpady závaznou. Tak jako v dříve přijatých zákonech, které u nás nyní platí, se stále pohybujeme na úrovni pouhé proklamace. Příliš pozvolný je dle našeho soudu nárůst skládkovacího poplatku. A to i vzhledem k posunu zákazu skládkování využitelných složek směsného komunálního odpadu na rok 2030.

Obdobná situace je i v oblasti rekultivací a následného (zhruba 40letého) dozoru nad opuštěnými a rekultivovanými skládkami odpadu. Je zcela zřejmé, že navrhovaný nárůst rekultivačního fondu nezachycuje ani vývoj inflace v uplynulých letech, kdy se odvody do tohoto fondu vůbec neměnily. Všechno je o finančních nástrojích a o tom, že musí dojít ke změně chování výrobců, producentů odpadů, tzn. měst a obcí, aby bylo možné sejít z lineární linky na cirkulární. Dovolím si citovat prezidenta Zemana v obdobných situacích: „Dokud se to nebude vyplácet, půjde jen o ostrůvky pozitivní (oběhové) deviace.“

***Co si myslíte o stanovení recyklačních cílů?
Jsou to dobré cíle? Nebo jsou špatně nastave-
ny?***

Vzhledem k tomu, jak je nastavena předložená legislativa, cíle budou pro Českou republiku nesplnitelné. Pozitivní ale je, že v navrhovaných předpisech je již definováno přesné místo, kde se recyklace počítá. Nejde totiž o třídění, ve kterém jsme jedni z nejlepších v Evropě, ale důležitá je recyklace a v ní jsme zoufale pozadu. Kromě parametrů definičního charakteru jsou ale potřeba i parametry charakteru ekonomického, čili ekonomické stimuly. Jenomže z komunikace s našimi členy vím, že to nefunguje, a to je špatně.

***Je způsob, jakým si cíle nastavujeme, vhodný?
Aby mohlo oběhové hospodářství skutečně fun-
govat, musí být trh s recykláty byznys a napří-
klad u plastů je situace taková, že recyklát je
mnohonásobně dražší, než primární surovina.
Plnit plán v něčem, co se na trhu neuplatní,
nedává smysl.***

Souhlasím. Na druhou stranu Češi dokázali i v minulosti „ošvejkovat“ ledacos. Na toky odpadů je ale nutné pohlížet opačně, než jak je tomu teď, čili lineárně. Máme proud odpadů, z kterého se některé složky vybírají a jiné nám zůstanou. A jelikož je dobré mít číselný ukazatel, v tomto případě cíl, řekne se, že 65 % z toku odpadů bude recyklováno. To je nutné změnit a od začátku se dívat na „odpad“ jako na surovinu. Nové metody, technologie a zvýšené náklady nám dopomohou k tomu, abychom čísla splnili. Ovšem pouze za předpokladu správně nastavených a odpovídajících ekonomických nástrojů.

Podnikatelské veřejnosti je třeba pomocí fiskálních nástrojů ukázat, že se vyplatí investovat do dražších výrobních technologií, které jim v dlouhodobém horizontu zajistí odbyt. Povedlo se to v roce 2001, kdy byl přijat zákon o obalech, a podnikatelský sektor měl přesně nalinkováno, co má dělat, do čeho se vyplatí investovat v rámci pravidelné obnovy technologických celků. Hlavně: pro investory bylo legislativní prostředí známe, nedocházelo k náhlým změnám. Proto jsme v oblasti separovaného sběru na tom tak dobře - bylo to drahé a náročné, ale investovalo se do vybavení hlavně obcí i do osvěty občanů, což přineslo vynikající výsledky.

Jednou z věcí, kterou opravdu postrádáme, je právě osvěta na straně poptávky po recyklovaných materiálech. Nejenom u komodit, které bijí do očí, například již zmíněných plastů, ale i třeba u stavebních a demoličních odpadů. Musíme šířit osvětu, aby se architekti nebáli využívat tyto materiály nebo odběratelé se nestrachovali recyklovaných plastů a zákazníci neohrnovali nos nad pívem z recyklované vody.

Martina Jandusová